

Protokoll Bispemøtet

Voksenåsen, Oslo, 11.-15. februar 2013

Til stede:

Helga Haugland Byfuglien	<i>preses</i>
Ole Chr. M. Kvarme	Oslo, <i>visepreses</i>
Per Oskar Kjølås	Nord-Hålogaland
Laila Riksaasen Dahl	Tunsberg
Solveig Fiske	Hamar
Tor B. Jørgensen	Sør-Hålogaland
Ingeborg Midttømme	Møre
Tor Singsaas	Nidaros
Halvor Nordhaug	Bjørgvin
Erling J. Pettersen	Stavanger
Atle Sommerfeldt	Borg
Stein Reinertsen	Agder og Telemark

Til stede fra sekretariatet:

Christofer Solbakken	<i>generalsekretær</i>
----------------------	------------------------

Gjester

Statsråd Rigmor Aasrud
Generalsekretær Sturla J. Stålsett
Professor Halvor Moxnes
Direktør Jens-Petter Johnsen
Generalsekretær Berit Hagen Agøy

Saksliste

Saksnr. Sakstittel

- 1/13 Orienteringssaker
- 2/13 Faglig foredrag
- 3/13 Stiftspraksis
- 4/13 Arbeidsveiledning og arbeidsveilederutdanning
- 5/13 Kirkeordning
- 6/13 Lederutvikling
- 7/13 Planarbeid
- 8/13 Samlivsutvalgets innstilling
- 9/13 Valg av arbeidsutvalg
- 10/13 Kontaktmøter

BM 1/13   Orienteringssaker

---

1. NOU 2013:1 Det livssyns åpne samfunn
2. Etter- og videreutdanning for prester
3. Innføringsprogram for nye prester
4. Nordisk bispemøte 24.-27. juni 2013
5. Bispemøte med retreat 19.-23. august 2013
6. Studiepermisjoner, ferie, samtaler med preses
7. Rundskriv om kirkelig medvirkning ved askespredning
8. Ungdommens kirkemøte 2013
9. Om adressering til «bispedømmekontorene»
10. Medieutspill vedrørende biskopenes uttalelser om ny biskop til Agder og Telemark bispedømme
11. Prestenes forhold til forordnet liturgi
12. Praksis med hensyn til leke gudstjenesteledere
13. Dåp i Kristensamfunnet
14. Porvoo-konsultasjon om diakoni 15.-18. april 2013
15. Bispemøtets teologiske fagråd
16. Prosjektet «Skaperverk og bærekraft»
17. Personalsaker
18. EØS-presters ordinasjon
19. Politiattest for fellesrådsansatte
20. Ungdomsåret i Bjørgvin
21. Aksjonen stopp vold mot kvinner

BM-1/13 Vedtak:

Sakene ble tatt til orientering.

BM 2/13   Faglig foredrag

Med tanke på å kunne være orientert om den faglige situasjonen innenfor de teologiske kjernefagene har Bispemøtet lagt opp til å invitere fagteologer innenfor ulike fagfelt til å presentere den aktuelle forskningssituasjonen innen fagfeltet.

I år var professor Halvor Moxnes invitert. Moxnes presenterte nyere bidrag innenfor NT-forskningen generelt, med særlig vekt på bidrag til forståelsen av Jesu liv og virke

BM 3/13   Stiftspraksis

Stiftspraksis inngår som en viktig del både av ”Veien til prestedtjeneste” og av den praktisk teologiske utdanning som gis av de samarbeidende lærestedene. Intensjonen med stiftspraksisen er å danne et grunnlag både for samtalen deltakeren skal ha med biskopen under ordinasjonssamling tre (O-3), og for refleksjon og prøving av egnethet knyttet til den praktisk-teologiske utdanning.

Som et ledd i denne refleksjon og prøving av egnethet spiller praksisveileder en sentral rolle. Det er først og fremst praksisveileders oppgave og ansvar under stiftspraksis å gi en vurdering av praksiskandidatens tjeneste. Videre er det praksisveileders oppgave å utarbeide, sammen med kandidaten, en praksisrapport som danner videre grunnlag for både biskopens og lærestedets vurdering av kandidatens egnethet. Praksisveileder skal også innkalle til en ”trekantsamtale” hvor praksisveileder, nærmeste overordnede og kandidat skal diskutere hvordan kandidaten har fungert i samarbeidsrelasjoner.

Utover ”trekantsamtalen” gir ikke retningslinjene for stiftspraksis, grunnreglene for VTP eller de utfyllende bestemmelsene, nærmeste overordnede noen myndighet til å vurdere kandidatens tjeneste under stiftspraksis. Nærmeste overordnedes ansvar og oppgaver bestemmes først og fremst til praktisk å tilrettelegge og å etablere gode rammer for deltakerens praksis.

Det er ønskelig å drøfte om de gjeldende retningslinjene for stiftspraksis er gode nok. Nærmeste overordnede har normalt tettere kontakt med kandidaten i løpet av stiftspraksis enn veileder, fordi nærmeste overordnede som regel er en del av staben kandidaten inngår i, mens praksisveileder ikke er det. Spørsmålet er da om retningslinjene sikrer at observasjonene til nærmeste overordnede blir tatt til følge i praksisrapporten.

BM-3/13 Vedtak:

Bispemøtet ber styringsgruppen for VTP se på om nærmeste overordnedes posisjon/myndighet med henhold til stiftspraksis bør styrkes.

BM 4/13   Arbeidsveiledning og arbeidsveilederutdanning

Spørsmålet om hvorvidt det skal igangsettes et nytt kurs for utdanning av arbeidsveiledere har reist spørsmål også om organisering og ansvar for både veilederutdanningen og innhold og opplegg for arbeidsveiledning i bispedømmene.

Dagens styringsstruktur bygger på at Bispemøtet har ansvar for utdanning av godkjente ABV-veiledere, og derfor oppnevner medlemmer til Styringsgruppen for arbeidsveilederutdanning (STAVU). STAVU samarbeider med Presteforeningens fagråd for arbeidsveiledning (FR/AR) om planlegging og gjennomføring av AVU-kurs. Presteforeningen ivaretar også sekretariatsfunksjonene for STAVU.

Det må legges til grunn at arbeidsveiledning er et personaloppfølgingstiltak og derfor et ansvar som ligger til arbeidsgiver. For prestene vil det derfor vær biskopene som har et operativt ansvar. For andre kirkelig tilsatte vil det være kirkevergene. Hvilken type veiledning som tilbys og hvordan den organiseres vil derfor være et lokalt/regionalt spørsmål, og vil kunne variere. Fra flere har det vært påpekt at arbeidsgiveransvaret ikke kommer tydelig nok frem i den måten arbeidsveiledning i dag organiseres og styres på.

En overordnet/nasjonal koordinering vil være hensiktsmessig av flere grunner. Det kan handle om en faglig kvalitetssikring av ulike veiledningstilbud, rekruttering/utdanning av veiledere, fastsette minstestandarder m.v., samt stimulere fagmiljø og fagutvikling.

Det må vurderes om STAVU slik det er i dag godt nok ivaretar biskopenes behov knyttet til nasjonal koordinering av arbeidsveiledningen, eller om sammensetning og mandat bør vurderes på nytt. Rent konkret innebærer dette et nytt arbeidsgiverstyrt organ med tydeligere rolle som policy- og bestillerorgan også med koordinerende funksjoner for arbeidet i bispedømmene.

I denne sammenheng må det vurderes om arbeidsveiledning for prester, som er biskopens ansvar, bør sees i sammenheng med arbeidsveiledning for andre kirkelig tilsatte som bør tilbys arbeidsveiledning (f.eks. diakoner og kateketer). Dette vil kunne innebære at også et nasjonalt styringsorgan bør reflektere både prestenes arbeidsgivere og de andre målgruppene arbeidsgivere, i praksis altså Bispemøtet og KA kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon.

BM-4/13 Vedtak:

Bispemøtet drøftet biskopenes ansvar for arbeidsveiledning og vurderte særlig behovet for endringer av det nasjonale koordineringsorganet for arbeidsveiledning, som i dag er Styringsgruppen for arbeidsveiledningsutdanning (STAVU). I denne sammenheng ble det vektlagt at arbeidsveiledning er et arbeidsgiveransvar, og at veiledning for prester og andre kirkelig tilsatte bør sees i sammenheng. Mandat og sammensetning av dagens STAVU, og konsekvenser av dette, må derfor gjennomgås på nytt ut fra denne forutsetning. Bispemøtet ber arbeidsutvalget følge opp dette i dialog med KA.

Bispemøtet oppnevner Erik Hualand som nytt medlem av STAVU, etter forslag fra Presteforeningen.

BM 5/13   Kirkeordning

Det vises til tidligere behandling i Bispemøtet, samt Bispemøtets virksomhetsplan, hvor det er bestemt at Bispemøtet skal følge jevnlig det pågående arbeidet med utvikling av kirkeordningen, og særlig fokusere på organiseringen av kirkens sentrale organer.

BM-5/13 Vedtak:

Bispemøtet har videreført sine drøftinger om kirkeordningen, særlig i lys av Kirkerådets behandling og vedtak i sak KR 3/13, jf også sak BM 31/12.

Bispemøtet bekrefter nødvendigheten av at det etableres et nasjonalt rettssubjekt for Den norske kirke, og at arbeidsgiveransvaret for prestene overføres.

BM 6/13   Lederutvikling

Bispemøtet drøfter regelmessig ulike sider ved tjenesten og særlig utfordringer knyttet til lederoppgaver og lederrolle.

BM-6/13 Vedtak:

Bispemøtet hadde felles refleksjon over biskopenes lederansvar og utøvelse av dette i de ulike kirkelige organer.

BM 7/13   Planarbeid

Det vises til sak 28/12 hvor møteplanen for 2013-2014 ble fastsatt. Det legges til grunn at bispemøtene også de kommende år legges i samme rytme, dvs uke 7 og uke 42, i tillegg til et kortere møte på våren (mai/juni).

BM-7/13 Vedtak:

Saken ble drøftet og møteplanen fastsatt.

For 2013 gjelder følgende møtedatoer:

- 24.-27. juni, Nordisk bispemøte, Lofoten
- 19.-23. august, bispemøte med retreat, Ungarn
- 6. september kl.10.00-18.00, Gardermoen
- 14.-18. oktober (uke 42), Oslo

For 2014 gjelder følgende møtedatoer:

- 10.-14. februar (uke 7) 2014, Oslo
- 20.-21. mai 2014, gudstjeneste og seminar, Trondheim
- 22.-23. mai, Trondheim
- 13.-17. oktober (uke 42) 2014, Oslo

BM 8/13   Samlivsutvalgets innstilling

Ny ekteskapslov, som gav adgang for homofile og lesbiske til å inngå ekteskap, ble innført med virkning fra 1. januar 2009. Loven åpner for at slik ekteskapsinngåelse også kan inngås i kirken, men presiserer at det må foreligge liturgi for likekjønnet ekteskapsinngåelse fastsatt av Kirkemøtet.

På denne bakgrunn drøftet Kirkerådet i mai 2009 hvorvidt det skulle igangsettes et arbeid med vigselsliturgien, og gjorde følgende vedtak (sak KR 29/09):

”KR-029/09 Vedtak:

Kirkerådet ser behovet for å klargjøre Den norske kirkes ekteskapsforståelse som luthersk kirkesamfunn, og ser at dette gjøres best i rammen av en helhetlig utredning av samlivsetikken i møte med dagens samlivsetiske virkelighet.

Utredningen skal være en grundig, teologisk gjennomgang av kirkens ekteskaps- og samlivsetiske forståelse.

Kirkerådet ber Bispemøtet om å forestå en slik utredning.”

Bispemøtet behandlet saken høsten 2009 (sak BM 40/09), og gav følgende mandat for utvalget:

Bispemøtet oppnevner med dette et utvalg til å utrede enkelte spørsmål knyttet til ekteskap og samliv. Utvalget gis følgende mandat:

- 1. Utvalget bes om å utrede Den norske kirkes forståelse av ekteskapet som institusjon i et teologisk, kulturelt og rettslig perspektiv.*
- 2. Utvalget skal redegjøre for endringer i befolkningens holdninger og praksis i samlivsspørsmål, samt endringer i lovgivningen. Utvalget skal videre drøfte andre samlivsformer. Utvalget skal i denne sammenheng utrede premisser for en kirkelig samlivsetisk tenkning og veiledning.*
- 3. Følgende biskoper oppnevnes til medlem av utvalget:*

Helga Haugland Byfuglien, leder
Halvor Nordhaug
Tor B. Jørgensen
- 4. Bispemøtets generalsekretær fungerer som sekretær for utvalget.*
- 5. Utvalget bes ferdigstille sitt arbeid innen 1. oktober 2011.”*

Bispemøtets arbeidsutvalg oppnevnte de resterende medlemmer av utvalget i desember 2009, etter å ha fått denne oppgaven delegert fra Bispemøtet. Utvalget har etter dette hatt følgende sammensetning:

Biskop Helga Haugland Byfuglien, leder
Biskop Halvor Nordhaug
Biskop Tor B. Jørgensen
Professor Svein Aage Christoffersen, Teologisk fakultet, UiO
Professor Svein Olaf Thorbjørnsen, Menighetsfakultetet
Generalsekretær Adelheid Firing Hvambal, Norges KFUK-KFUM
Barne- og ungdomsprest Elise Ottesen Sjøvik, Bekkelaget menighet
Stipendiat Åste Dokka, Teologisk fakultet, UiO
Førsteamanuensis Marianne Skjortnes, Misjonshøgskolen

Utvalget er delt i sin innstilling. Et flertall i utvalget (6 medlemmer) vil at kirken skal åpne for vigsel av likekjønnede og (7 medlemmer) fastsette en ordning med forbønnshandling for borgerlig inngått likekjønnet ekteskap. Et mindretall vil hverken gå inn for likekjønnet vigselsturgi (3 medlemmer) eller forbønnshandling (2 medlemmer).

BM-8/13 Vedtak:

Bispemøtet takker utvalget for det arbeid som nå foreligger. Utvalget har gjennomført en viktig drøfting, og utredet teologiske premisser for forståelsen av ekteskap og samliv i lys av kristen tro.

Bispemøtet vil arbeide videre med de problemstillinger som er behandlet i utredningen, og tar sikte på å gi en læremessig uttalelse på bispemøtet i oktober 2013.

BM 9/13   Valg av arbeidsutvalg

Etter Bispemøtets forretningsorden skal Bispemøtet velge nytt arbeidsutvalg. Det som skal velges er visepreses, medlem og varamedlem. Valgperioden er to år fra valgtidspunkt.

Arbeidsutvalget hadde bedt biskopene Dahl og Kjølaas forberede valget.

BM-9/13 Vedtak:

Bispemøtet har valgt arbeidsutvalg for perioden februar 2013-februar 2015.

Som visepreses ble valgt biskop Tor B. Jørgensen.
Som medlem ble valgt biskop Ingeborg Midttømme.
Som varamedlem ble valgt biskop Halvor Nordhaug.

BM 10/13   Kontaktmøter

---

1. Kirkestatsråd Rigmor Aasrud
2. Kirkerådet v/ direktør Jens-Petter Johnsen
3. Mellomkirkelig råd v/ generalsekretær Berit Hagen Agøy